

Vuoden 2019 europarlamenttivaalien vaaliviranomaiset ja ulkomainonta

428/01.014/2018

KH 14.01.2019 § 17

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 26.5.2019. Ennakoäänestyksen ajanjakso on 15. – 21.5.2019. Vaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakoäänestyksen aloittamista eli 8.5.2019. Vaaleissa sovelletaan vaalilakia (714/1998) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Vaalilain 15 §:n mukaan kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;
- 2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- 3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

Kuntalain 70 §:n 1 momentin mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Suostumus on asetettu valinnan edellytykseksi, joten se on annettava ennen valintaa.

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on, *mahdollisuuksien mukaan*, edustettava eduskuntavaaleissa niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2015) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien jäsenten ja varajäsenten poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen, näin tehdään myös tasa-arvolain soveltamisessa. Sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä on siis oltava naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestyk-

seen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla europarlamenttivaalien ehdokas. Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana. Vaalilautakunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla europarlamenttivaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa vaalipiirissä. Esimerkiksi vaalipiirissä A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimikunnan jäseneksi missään kunnassa. Vaalitoimikunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Ulkomainonta

Eduskuntavaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi niillä alueilla, jotka ovat kunnan hallinnassa ja määräysvallassa, viikkoa ennen ennakoäänestyksen aloittamista eli 8.5.2019.

Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970-luvulta lähtien. Perusteena suositukselle on aikanaan ollut vaalimainonnan yhdenmukaistamisen tarve, kaupunki- ja maisemakuvalliset syyt sekä ympäristön siisteys. Vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista mainontaa. Vaalimainontaan liittyvät laillisuuskytymykset ovat koskeneet yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista eli tasapuolisuutta mainospaikkojen jaossa.

Kullekin ehdokkaita asettaneelle ryhmälle tulevan julistetilan sijainti, luettuna vasemmalta oikealle, tulisi määräytyä samassa järjestyksessä kuin ehdokaslistojen yhdistelmässä.

Vaalimainospaikkojen maksullisuus vaihtelee eri kunnissa. Suuntauksena on ollut, että kunnat pyrkivät kattamaan vaalimainoskehikosta ja niiden pystyttämisestä ja poistamisesta johtuvat kustannukset ehdokkaita asettaneilta ryhmiltä. Kuntaliitto ei ole antanut suosituksia vaalimainospaikkojen

maksullisuudesta. Vaalien ulkomainonnan järjestäminen kunnan hallinnassa ja määräämisvallassa olevilla alueilla ei ole lakisääteistä toimintaa ja on kunnan vapaasti järjestettävissä.

Olennaista on, että kaikki ehdokkaita asettaneet ryhmät voivat varata saman määrän mainospaikkoja ja jos maksuja peritään, maksuilla katetaan määritellyt kunnalle aiheutuvat kustannukset ja maksut ovat saman suuruiset kaikille mainospaikkoja varanneille ryhmille.

Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Säännökset edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakoäänestys- tai äänestyspaikalle ja niiden läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien vaalivapauteen. Yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua ennakoäänestys- tai äänestyspaikkaan eikä sen ulko-ovelle/sisäänkäyntiin.

Mainoksen sijoittamiselle tarvitaan maanomistajan/haltijan suostumus. Kunta ei voi määrätä muiden kuin omistuksessaan ja hallinnassaan olevien alueiden vaalimainontapaikoista. Jos kunnan vaalimainoskehikkoja sijoitetaan myös yksityisille alueille, kunnan on saatava omistajan tai haltijan suostumus kehikkojen sijoittamiseen.

Tienvarsimainonnasta ja -ilmoittelusta säädetään maantielain 52 §:ssä. Maantielakia sovelletaan asemakaava-alueen ulkopuolella ja asemakaava-alueen liikennealueilla. Maantien käyttäjille tarkoitetut ulkomainokset on kielletty ilman tienpitoviranomaisen myöntämää lupaa. Edellä mainittu kielto ei koske esim. vaaleja koskevaa ilmoittelua. Mainos ja ilmoitus on laadittava ja sijoitettava siten, että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön. Ilmoitukset ja mainokset saa asettaa paikalleen aikaisintaan kuukautta ennen vaalipäivää, ja ne on poistettava viikon kuluessa vaalipäivästä.

Vaalimainonnassa on lisäksi otettava huomioon järjestyslain 6 §:ssä ja tieliikennelain 56 §:ssä säädetyt kiellot. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan häikäisevän tai harhauttavan valon taikka liikenneohjauslaitetta muistuttavan tai muuten turvallisuutta vaarantavan mainoksen käyttäminen on kielletty. Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa asettaa merkkiä, kilpeä tai muuta laitetta, jonka voi erheellisesti käsittää liikennemerkiksi tai muuksi liikenteen ohjauslaitteeksi taikka joka voi huonontaa sellaisen näkyvyyttä.

(Hallintosihteeri Liisa Pauna, 040 763 9873)

Päätösehdotus (kaupunginjohtajan varahenkilö): Kaupunginhallitus valitsee vuoden 2019 europarlamenttivaaleja varten viisi (5) jäsentä ja viisi (5) varajäsentä äänestysalueen 001 Kemijärvi vaalilautakuntaan sekä kolme (3) jäsentä ja kolme (3) varajäsentä vaalitoimikuntaan. Varajäsenet asetetaan siihen

järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus nimeää jäsenistä myös vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Kaupunginhallitus päättää, että ulkomainonta kaupungin omistamilla alueilla voidaan aloittaa 8.5.2019. Asiaan liittyvistä järjestelyistä huolehtii teknisten palveluiden palvelualue yhdyshenkilönään isännöitsijä Markku Taavo.

Päätös: Kaupunginhallitus valitsi vuoden 2019 europarlamenttivaaleja varten vaalilautakuntaan seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Raili Kerkelä ja varalle Aarno Alaluusua
Maija-Leena Vermas ja varalle Kauko Jaakkola
Sirkka Pikkuvirta ja varalle Heidi Vihriälä
Auvo Kilpeläinen ja varalle Hanna-Liisa Sutinen

Vaalilautakunnan viides jäsen ja tämän varajäsenen valinta täydennetään seuraavassa kokouksessa.

Kaupunginhallitus valitsi vaalitoimikuntaan jäseneksi
Helena Alatarvas
Mirja Luukinen
Jukka Kortelainen

Ja varajäseneksi
Saila Haikonen

Vaalitoimikunnan muut varajäsenet valitaan seuraavassa kokouksessa.

Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Vaalilautakunnan puheenjohtajaksi valittiin Auvo Kilpeläinen ja varapuheenjohtajaksi Raili Kerkelä.

Vaalitoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Jukka Kortelainen ja varapuheenjohtajaksi Helena Alatarvas.

Tiedoksi: Keskusvaalilautakunta
Taavo Markku
Valitut
Luottamustoimikortisto/Taitoa